ALLIANSSIN LAUSUNTO VALTION TALOUSARVIOSTA 2018

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle

Teema: Nuorisotyö, nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö; resurssit ja toiminnan tuloksellisuus sekä lisäksi nuorisotakuuta koskevan kärkihankkeen eteneminen

Lausunnon pääkohdat:

- **Allianssi kiittää siitä, että etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan resurssit on tänä vuonna turvattu jo kehyksen yhteydessä, eikä niistä siksi ole tarvinnut käydä vuotuista puolustustaistelua.**
- **Allianssi on tyytyväinen myös siihen, että nuorisotyön rahoitus Veikkausvoittovaroista säilyy suunnilleen ennallaan.**
- **Ohjaamojen vakiinnuttaminen ESR-rahoituskauden päättymisen jälkeen on tärkeä ja hyvä päätös.**
- **Nuorisotakuun kärkihankkeen ohella on tänä vuonna tehty uusia avauksia, joita voi myös pitää osana nuorisotakuuta tai nuorten syrjäytymisen ehkäisyä. Kokonaisuudessaan resursointi paranee vuonna 2018 selvästi verrattuna kuluvaan vuoteen, vaikka ei saavuta läheskään vuosien 2013-15 nuorisotakuun resursseja.**
- **Allianssi on yhä huolissaan ammatillisen koulutuksen leikkausten vaikutuksesta nuorten syrjäytymiseen. 190 M € leikkausten jälkeen 15 M € kertarahoitus reformin toimeenpanoon ja 9,4 M € aloituspaikkoihin ei riitä korjaamaan ammatillisen koulutuksen laatuongelmia.**
- **Keskeyttämisten vähentämiseksi toisen asteen opintojen maksuttomuus tulee turvata myös oppimateriaalien osalta.**

Nuorisotyön, nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön resurssit ja tuloksellisuus

Nuorisotyön rahoituksen kasvu Veikkauksen voittovaroista jatkaa valtion talouden kehyksissä määriteltyä noin yhden prosentin vauhtia. Allianssi on tyytyväinen siihen, että nuorisotyön rahoitus Veikkausvoittovaroista säilyy suunnitellulla tasollaan.

Nuorisotyön rahoitus budjettivaroista jatkuu myös vakaana. Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan momentille myönnetään 19 523 000 euroa. Tämä on saman verran kuin vuonna 2017. Allianssi kiittää siitä, että etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan resurssit on tänä vuonna turvattu jo kehyksen yhteydessä, eikä niistä siksi ole tarvinnut käydä vuotuista puolustustaistelua.

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry
Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
info@alli.fi, alli.fi

Nuorisotyö, etsivä nuorisotyö ja työpajat ovat tehokkaita ja tuloksellisia keinoja syrjäytymisen ehkäisyyn ja siksi hyvin kannattavia investointeja.

Etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten määrä on kasvanut voimakkaasti tällä vuosikymmenellä. Vuonna 2016 etsivät nuorisotyöntekijät olivat yhteydessä 26 499 nuoreen, joista 18 550 nuoren kanssa yhteistyö jatkui esim. henkilökohtaisen tilanteen selvittelyllä ja ohjauksella. Suurin osa tavoitetuista nuorista (60 %) on suorittanut vain peruskoulun tai keskeyttänyt ammatillisen peruskoulutuksen (28 %)[1]

Nuorten työpajatoiminta on osoittautunut tehokkaaksi toiminnaksi, jolla on koko ajan kasvava tarve. Vuonna 2016 nuorten työpajatoimintaa oli 93.6 % kunnista[2] ja siihen osallistui 14 867 alle 29-vuotiasta nuorta.[3]

Ennaltaehkäisevää, ns. perusnuorisotyötä tehdään kaikissa Suomen kunnissa, mutta monilla eri työmuodoilla. Yleisintä on avoin nuorisotilatoiminta sekä pienryhmätoiminta. Myös koulunuorisotyötä tehdään säännöllisesti noin puolessa kunnista.[4]

Allianssin selvityksen mukaan[5] kuntien johtavat viranhaltijat ovat huolissaan perusnuorisotyön merkityksen ymmärtämisestä. Viranhaltijat näkevät sen tärkeänä, mutta pelkäävät, että sen arvoa ei ymmärretä kunnassa. Viranhaltijoista 79 % arvioi nuorisotyön merkityksen kasvaneen viimeisten viiden vuoden aikana. 75 % uskoo merkityksen myös kasvavan seuraavien viiden vuoden aikana muun muassa sote-uudistuksen myötä. Sote- ja maakuntauudistus nousee selvityksessä esiin sekä haasteena että mahdollisuutena.

Ohjaamojen toiminnan vakiinnuttaminen

Allianssi pitää hyvänä ja tärkeänä päätöksenä sitä, että Ohjaamotoimintaa ollaan vakiinnuttamassa. Tähän on varattu viisi miljoonaa euroa vuosittain seuraavien neljän vuoden ajan. Suuri vastuu Ohjaamojen nykymuotoisen toiminnan jatkumisesta jää kuitenkin paikallistason päättäjille.

Nuorten palaute Ohjaamotoiminnasta on kiittävää. Nuoret antavat Ohjaamoille kouluasteikolla arvosanan 9,17, ja Ohjaamoissa asioineista nuorista 94 % kokee saaneensa sieltä tarvitsemaansa tietoa ja tukea. Ohjaamopalveluja on 31 prosentissa kunnista.

Ohjaamojen toiminnan tulevaisuuteen liittyy kuitenkin epävarmuuksia ja huolia. Järjestämisvastuun siirtyessä maakuntiin Ohjaamojen tuleva asema monessa kunnassa on epäselvä, ja moni ammattilainen on huolissaan siitä, että Ohjaamojen vastuulle oltaisiin tuomassa nykyisin te-toimistoille kuuluvia, työttömyysturvaan liittyviä valvonta- ja viranomaistehtäviä. Menestyksekkään Ohjaamotoiminnan jatkuminen edellyttää, että Ohjaamot tarjoavat jatkossakin matalan kynnyksen tukea ja ohjaus perustuu vapaaehtoisuuteen ja keskinäiseen luottamukseen, ei erilaisilla sanktioilla uhkaamiseen.

Nuorisotakuuta koskevan kärkihankkeen eteneminen

---

[1] Etsivä nuorisotyö 2016 - Valtakunnallisen etsivän nuorisotyön kyselyn tulokset, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto 2017
[2] nuorisotilastot.fi
[3] Työpajatoiminta 2016 - Valtakunnallisen työpajakyselyn tulokset, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto 2017.
[4] Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset, Allianssi ja Kuntaliitto, 2017
[5] ks. ed.

Vaikka nuorisotakuu on hallitusohjelmassa kärkihankkeena, viime hallituskauteen verrattuna sen rahoitus väheni vuonna 2016 alle puoleen aiemmasta ja vuonna 2017 lopuistakin resursseista poistui valtaosa. Kärkihankkeelle vuodelle 2018 varatut 2,8 miljoonaa euroa suunnataan etsivään nuorisotyöhön ja mielenterveys- ja kuntoutuspalvelujen vahvistamiseen. Kärkihankkeelle nimetyn johtoryhmän toiminta on käytännössä hiipunut, minkä vuoksi tilalle on äskettäin nimetty uusi nuorisotakuun neuvottelukunta, joka ei ole vielä ehtinyt aloittaa työtään.

Kärkihankkeen ohella on kuitenkin tänä vuonna tehty uusia avauksia, joita voi myös pitää osana nuorisotakuuta tai nuorten syrjäytymisen ehkäisyä. Uuden psykososiaalisen tuen palvelupaketin kehittämiseen varataan 3 M € kertaerä, jonka avulla kehitetään työkaluja nuorten työ- ja toimintakyvyn ongelmien ja työllistymisen esteiden tunnistamiseen ja torjumiseen Ohjaamoissa varhaisessa vaiheessa. Julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin varataan 15 M € kahden vuoden aikana. Palkkatuen tarjontaa alle 30-vuotiaille on tarkoitus lisätä hyödyntämällä myös työmarkkinatuen määrärahoja STM:n budjetissa.

Puoliväliriihessä hallitus hyväksyi lisäksi 19-kohtaisen ohjelman nuorten syrjäytymisen vähentämiseksi. Ohjelma sisälsi monia kannatettavia avauksia, joista osaan on nyt varattu resursseja, esimerkiksi Ohjaamojen vakiinnuttamiseen, osaan taas ei. Ohjelmassa esimerkiksi luvataan toteuttaa harrastustakuu, eli turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen, mutta Allianssin tiedossa ei ole että tähän olisi korvamerkitty uusia resursseja.

Kaiken kaikkiaan ei ole mitenkään yksiselitteistä, mitkä toimet pitäisi lukea nykyisin osaksi nuorisotakuuta, mutta nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä on tänä vuonna saatu uusia avauksia ja uusia resursseja. Kokonaisuudessaan resursointi ei kuitenkaan nouse lähellekään vuosien 2013-15 tasoa, jolloin nuorisotakuuseen varattiin 60 M € vuosittain.

Ammatillisen koulutuksen resurssit

Ilman toisen asteen koulutusta työllistyminen on nykyisillä työmarkkinoilla erittäin haastavaa. Tehokkaimpia tapoja ehkäistä syrjäytymistä ja työttömyyttä on varmistaa, että jokainen nuori saa vähintään toisen asteen koulutuksen. Peruskoulun päättävistä 42 % jatkaa ammatilliseen koulutukseen.

Ammatillisen koulutuksen tarjontaa aiotaan vuonna 2018 lisätä 1 000 opiskelupaikalla erityisesti työvoimapulasta kärsivillä aloilla (9,4 M €) ja ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoon varataan ensi vuodelle 15 M €. Nämä ovat kannatettavia päätöksiä. Ammatillisen koulutuksen tilannetta ei kuitenkaan voi arvioida ottamatta huomioon aiempia säästöjä, etenkin edellisen vuoden 190 miljoonan euron vähennystä ammatillisen koulutuksen kuntarahoitusosuuteen. Monet tahot ovat ilmaisseet huolensa ammatillisen koulutuksen tason heikentymisestä ja lähiopetuksen vähäisyydestä, jotka voivat heikentää oppimistuloksia ja lisätä keskeyttämisiä.

Keskeyttämisiin vaikuttaa myös se, että toisella asteella opiskeluvälineet voivat tuottaa tuhansien eurojen kustannukset, mikä heikentää vähävaraisista perheistä tulevien nuorten opiskelumahdollisuuksia. Vuoden 2018 nuorisobarometrin ennakkotietojen mukaan joka neljäs toisen asteen opinnot keskeyttäneistä sanoo, että opiskelukustannukset vaikuttivat keskeyttämiseen. Allianssi ja joukko muita järjestöjä ovat yhdessä avanneet kansalaisaloitteen, joka vaatii, että eduskunta laatii perusteellisen selvityksen ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin ja

lakiuudistuksiin lukio- ja ammatillisten opintojen maksullisuuden poistamiseksi. Aidosti maksuton koulutuspolku edistää osaltaan nuorisotakuun tavoitteiden saavuttamista.

Helsingissä 24.10.2017

Eero Rämö
puheenjohtaja

Anna Munsterhjelm
pääsihteeri

Lisätietoja: Edunvalvonnan koordinaattori Hanna Sauli, hanna.sauli@alli.fi, puh. 040 900 4885.